

**Návrh konceptu revitalizácie územia Obchodnej
ulice s dôrazom na spoluprácu kľúčových a záu-
jmových skupín v území**

Bc. Barbora Šišková
Bc. Lucia Pappová
Ing. arch. Michal Hajduk

Úvod

Námestie nachádzajúce sa pred hotelom Crown Plaza, pri križovaní Poštovej a Obchodnej ulice v súčasnosti nemožno považovať za atraktívny verejný priestor, poskytujúci verejnosti miesto pre oddych. Nachádza sa tu mnoho problémov, ktoré vytvárajú verejnosti bariéry vo využívaní tohto verejného priestoru. Koncepty na rozvoj námestia sa snažia definovať potenciály územia, na základe ktorých by sa mohlo územie rozvíjať a udržateľným spôsobom využívať. Obchodná ulica sa v poslednej dobe stala diskutovanejšou témou. Snahou je zaatraktívnenie verejného priestoru a celkové pozdvihnutie najmä v povedomí u obyvateľov, turistov či návštevníkov. Aj keď bolo vypracovaných niekoľko architektonických projektov a štúdií, Obchodná ulica a jej okolie je stále v tak povediac stagnujúcom stave.

Lokalizácia a charakteristika riešeného územia

Obchodná ulica, pokladaná za najrušnejšiu ulicu v Bratislave, sa nachádza v Starom meste pri historickom centre. Konkrétne sa tiahne od Michalskej brány a končí pri Kollárovom námestí. Svoju identitu si na základe funkčnej náplne buduje už desiatky rokov. Obchodná ulica spolu s Poštovou ulicou slúži ako dôležitý komunikačný ťah pre pešiu a mestskú hromadnú dopravu s blízkou nadväznosťou na staré mesto a ďalšie uzlové priestory. Dotýka sa dôležitých priestorov ako Hodžovho námestia ako sídla prezidentského paláca i dopravného uzlu; Kollárovho námestia s komplexom univerzitných budov, ktoré tiež slúži ako dôležitý dopravný uzol; ale je napojená aj na sieť verejných priestorov, ktoré sa v tomto prípade tiahnu od Námestia Slobody cez Kollárovo námestie a Obchodnú ulicu, skrz Poštovú ulicu a Námestie SNP na Kamenné námestie a ďalej smerom k rieke Dunaj. Obchodná ulica prichádza denne do kontaktu s veľkým množstvom zahraničných návštevníkov.

Ponúka množstvo služieb a prevádzok, na ktoré sú ľudia zvyknutí, miesto preto vyhľadávajú a dochádzajú za ním. Mnohými je Obchodná považovaná za centrum mesta. Riešeným verejným priestorom je námestie, kde sa križuje Obchodná ulica s Poštovou. Miesto preto vyhľadávajú a dochádzajú za ním. Mnohými je Obchodná považovaná za centrum mesta. Riešeným verejným priestorom je námestie, kde sa križuje Obchodná ulica s Poštovou.

Projektová idea

Nakoľko sa naše hlavné mesto, podobne ako iné mestá po celej Európe hlási ku konceptu Smart City, rozhodli sme sa prispieť svojimi poznatkami a vyhodnoteniami k napĺňaniu tejto koncepcie. V súťažnom návrhu sa venujeme ako fyzickej, tak i systémovej štruktúre územia. Riešenie problémov vidíme nie len vo veľkých zásahoch, ale aj v budovaní "bottom-up", teda zavedení takých intervencií, ktoré postupne námestie pomôžu transformovať do požadovaného - ideálneho stavu. Preto je naším

cieľom vytvoriť dva varianty konceptu na zatrik-
tívnenie verejného priestoru. Prvý variant koncep-
tu obsahuje ihneď realizovateľné intervencie na
dočasné využívanie verejného priestoru (2-3 roky),
pričom druhý variant konceptu je zameraný na tr-
valý – ideálny stav využívania verejného priestoru.

Komunity nachádzajúce sa v riešenom území

Do verejného priestoru, ktorý je predmetom pro-
jektu vstupujú aj rôzne komunity:

Kľúčové komunity: mestská časť Staré mesto,
Bratislavský magistrát, obyvatelia ulíc, mimovládne
organizácie- Obchodná ulica a okolie o. z., Mestský
ústav ochrany pamiatok, tretí sektor, hotel Crown
Plaza a majitelia prevádzok.

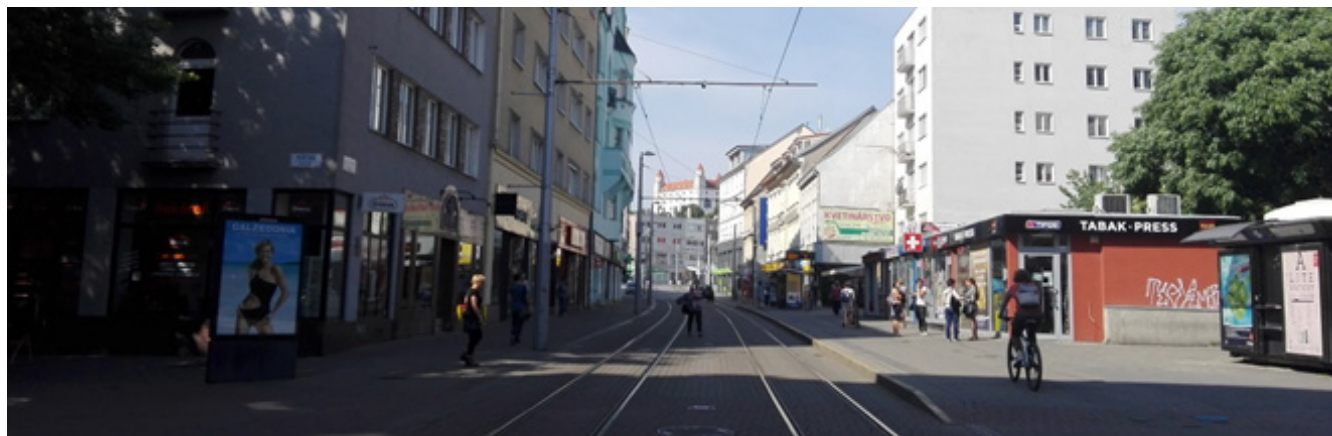
Ostatné komunity: študenti, návštevníci, turisti,
odborníci (architekti, urbanisti)

Schéma verejnosti na riešenom území

Obchodná ulica a jej okolie má rôznorodú sklad-
bu návštevníkov. Svojou polohou, prevádzkami a
službami oslovuje všetky vekové kategórie.

Verejnosť na Obchodnej ulici a jej okolí tvoria
prevažne pracujúci z blízkeho okolia, využívajúci
gastro služby ulice počas obedných prestávok.

Mládež a študenti (najmä vysokoškolský študen-
ti z STU, ktorí majú fakulty v blízkosti riešeného
územia) navštevujú územie s cieľom si oddýchnuť v
kaviarňach alebo cez dané územie len prechádzajú.
Nárast návštevnosti študentmi/mládeže na

na Obchodnej ulici a jej okolia je zaznamenaný v neskorých večerných hodinách a počas víkendov.

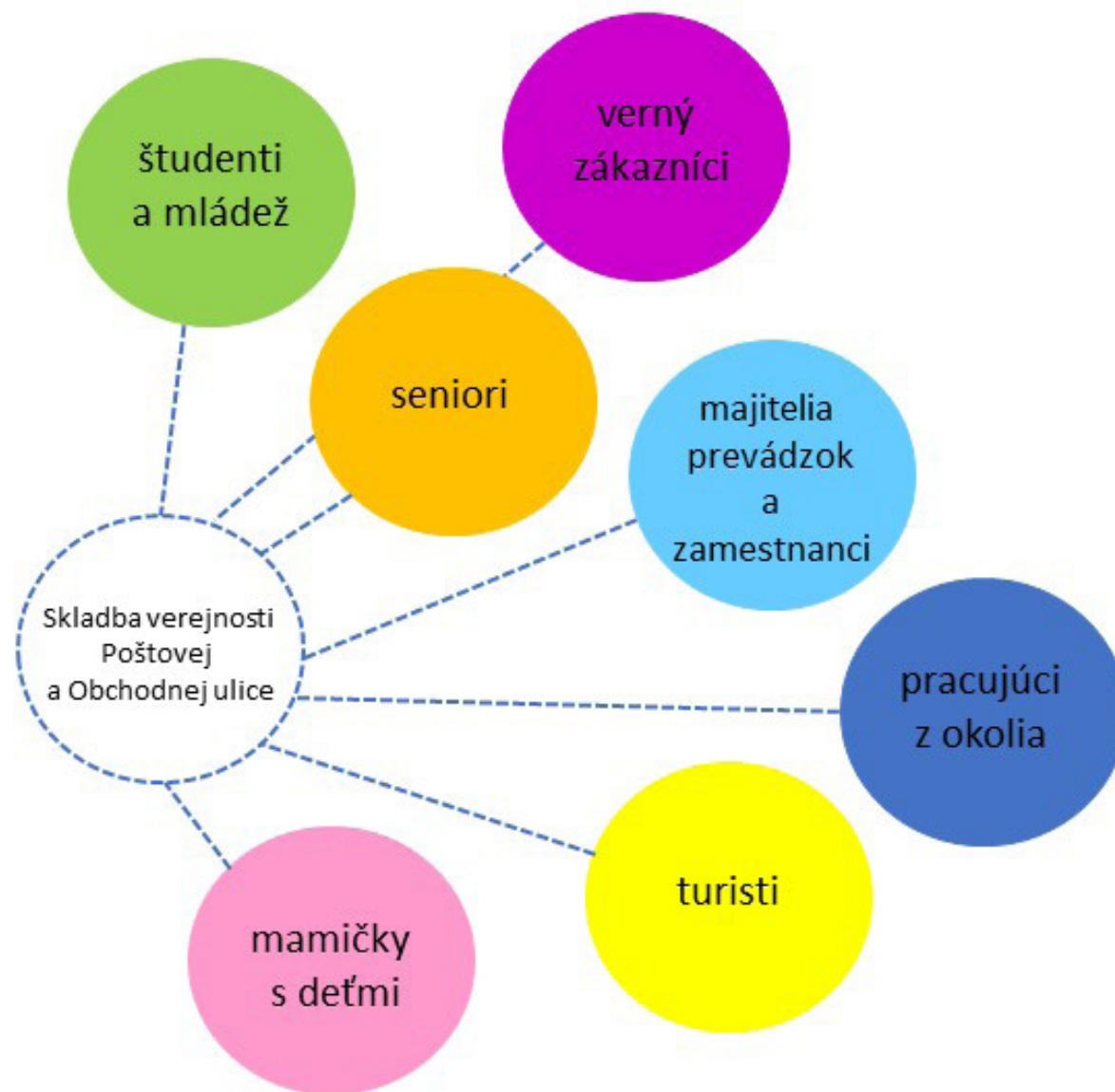
Ďalšou skupinou sú majitelia ako aj zamestnanci samotných prevádzok na Obchodnej a Poštovej ulici. S prevádzkami je spojené aj ich zásobovanie, ktoré je riešené v skorých ranných hodinách do 9:00.

Značnú časť verejnosti tvoria turisti navštevujúci tradičné prevádzky ako napríklad SlovakPub, alebo ÚĽUV, ktoré majú turistov ako ich primárnu klientelu. Niektorí turisti cez územie len prechádzajú v rámci turistickej prehliadky po Bratislave.

Seniori – mnohí z nich majú vytvorený návyk Obchodnú ulicu navštevovať kvôli konkrétnym takzvaným mikroprevádzkam a službám umiestnených v pasážach a dvoroch. Väčšinou navštevujú kaderníctva, hodinárstvo, klobučníctvo a pod.

Verný zákazníci prichádzajú na ulicu za špecifickou ponukou alebo službou prevádzok.

Mamičky s deťmi cez územie väčšinou len prechádzajú alebo navštevujú konkrétnu prevádzku.

Opis súčasnej situácie

V súčasnosti verejnosť vníma Obchodnú ulicu, ako priestor kde sa nachádzajú fastfoody a podradné čínske prevádzky. Avšak pravdou je, že tieto prevádzky tvoria približne 10% z celkových obchodných prevádzok na Obchodnej. Na ulici sa nachádzajú najmä kaviarne, kvalitné reštaurácie, prevádzky typu papiernictvo, kníhkupectvá, darčkové predajne, predajne odevov a podobne.

Nakoľko Obchodná ulica a jej okolie neposkytuje vysoký štandard (v porovnaní napríklad s Mariahilfer Strasse v neďalekej Viedni)+ navštevovaná je prevažne nižšou a strednou vrstvou obyvateľstva.

Problémom súčasnej situácie je: absentujúca zeleň, vizuálny smog, absentujúci mobiliár a celková neatraktivita priestoru.

Obchodná ulica a jej okolie má však potenciál poskytovať spoločensko-kultúrny život na vyššej úrovni ako nám ho podáva dnes. Je tu priestor pre stretnutia, kaviarne, zelené a modré prvky, oddychové zóny, možnosť organizovať obchodné či komunitné akcie a tak isto dať možnosť mladým ľuďom sa prejaviť prostredníctvom zaujímavých akcií (koncerty, výstavy). Denne týmto územím prejde stovky študentov, takže na druhej strane im je tento priestor blízky.

Jeden z hlavných dôvodov, prečo sme sa do súťaže prihlásili je fakt, že toto územie aktívne vnímame, navštevujeme a využívame. Blízkosťou Obchodnej ulice ku komplexu univerzitných budov STU (Fakulta architektúry, Stavebná fakulta, Ústav manažmentu) je ulica logickým priestorom vyhľadávaným aj nami, teda ho máme zažitý a vnímame jeho kolo-rit denne.

Verejný priestor (námestie pre hotelom) neslúži verejnosti ako priestor pre sociálne interakcie. Riešené územie v súčasnosti znehodnocujú vandali a výskyt sociálno-patogénnych javov. Verejný priestor svojím dizajnom pôsobí mohutne a kvôli bariéram neposkytuje ľuďom priestor na oddych.

Problémy

Námestie, Obchodná ulica a jej okolie bohužiaľ ako iné verejné priestory v Bratislave, musia čeliť množstvu problémov, do ktorých sa časom dostali:

- fyzický stav architektúry
- masívny mobiliár – pripomínajúci bariéry na námestí

Potenciály územia

- vandalizmus a ľudia bez domova znehodnocujúci verejný priestor
- neatraktívny verejný priestor
- absent. mobiliár na Poštovej a Obchodnej ulici
- nevyužitý potenciál územia
- strata tradičnej identity verejného priestoru
- vizuálny smog spojený s reklamným chaosom na Obchodnej ulici
- rušenie výhľadu na historickú dominantu – Bratislavský hrad
- nedostatok zelených a modrých prvkov
- zanedbaná, prehustená vegetácia
- v letnom období dochádza k prehrievaniu územia s čím úzko súvisí zlá mikroklima, v obdobiach dažďa nastáva problém so vsakovým zrážkovej vody
- nekonceptnosť Obchodnej ulice
- rozostavané územie v dotyku s Poštovou ulicou
- nedostatočná informovanosť o území
- verejnosti nedistribuované info. o histórii
- súčasný vzťah verejnosti k územiu

- poloha
- napojenie na viaceré kľúčové priestory mesta
- dobrá dostupnosť pešou i mestskou dopravou
- prinavrátiť „genius loci,, územiu
- vytvoriť cez územie účelové pešie chodníky
- vytvoriť miesto na oddych, rekreáciu
- vytvoriť „nálepku - tag,, verejnému priestoru (#obchodna)
- prinavrátiť históriu do ulice prostredníctvom pôvodným pomenovaním ulíc
- vytvoriť informačný panel
- vytvoriť kľúčový verejný priestor v Bratislave

Inšpirácie zo zahraničia

V konceptoch sme navrhli niekoľko opatrení a zásahov do riešeného územia. Zamerali sme sa na fungovanie námestia ako kľúčového verejného priestoru, poskytujúceho miesto na oddych a informačné panely na informovanie verejnosti. Zamerali sme sa aj na detaily ako povrch terénu, dizajn mobiliárov a teda celkové architektonické riešenie pre námestie.

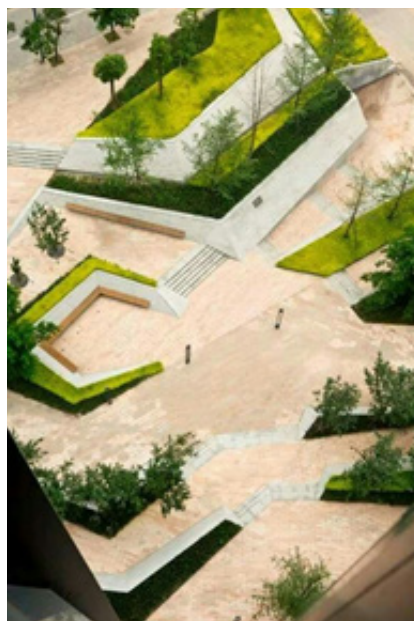
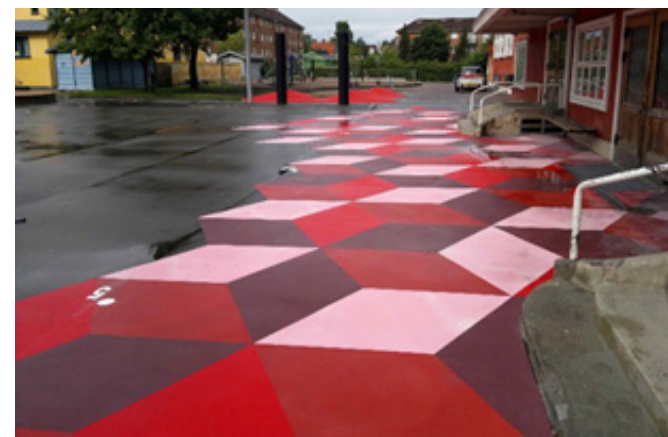
Počas vypracovávania konceptov sme zbierali inšpirácie zo zahraničných projektov, ktoré nás zaujali svojou funkčnosťou, kompozíciou alebo využitím materiálov v urbánnom prostredí.

Mobiliár je veľmi dôležitý nakoľko dáva verejnosti pocit, že územie je vytvorené pre nich a poskytuje im priestor sa zastaviť a oddýchnuť. Zaujali nás rôzne príklady či už s kombináciou zelených prvkov, ktoré chceme na námestí rozšíriť, alebo svojou farebnosťou, tvarom či dizajnom.

Kreatívne chodníky – pouličné umenie: Tento druh umenia sa využíva najmä na kreatívne značenie prechodov pre chodcov (aj kvôli bezpečnosti) v mestách po celom svete. Takýmto spôsobom je možné zvýrazniť pešie komunikácie. Farebný a neobvyklý dizajn pritiahne pozornosť všetkých okoloidúcich.

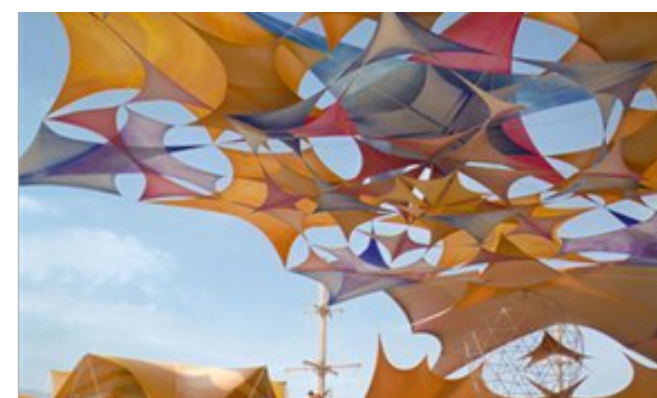
Pavilón

Aj malým rozpočtom je možné zrealizovať takýto flexibilný priestor pre interakciu, výstavy, prezentácie, debaty. Pavilón je vhodné umiestniť na veľmi viditeľnom mestskom priestore. Interiér pavilónu tvorí pevný stôl, lavica a mobilné stoličky, ktoré možno kombinovať v rôznych usporiadaniach. Sedadlá je možné zafarbiť intenzívnymi výraznými farbami na rozdiel od prírodného dreva.

Podobný pavilón bol postavený v Sibii (Rumunsko) na námestí 10 dní, počas ktorých mal 1000 návštevníkov. Tí sa zúčastnili na workshopoch, prezentáciách, debatách a výstave. Hlavnou úlohou pavilónu bolo informovať a participovať s obyvateľmi žijúcich v meste o strategickom dokumente pre obec. Ľudia boli pozvaní, aby navštívili výstavnú sadu v pavilóne a vyplnili dotazník, v ktorom mohli vyjadriť svoje názory na mesto.

Tienidlá

V letnom období dochádza k prehrievaniu Obchodnej ulice a jej okoliu, nakoľko ide o zastavané územia s minimálnymi prvkami zelene. Vysoká stromová zeleň sa v súčasnosti nachádza len na Poštovej ulici a riešenom námestí. Zeleň v území navrhujeme zachovať a len ju upraviť. K novo navrhnutým plochám sme sa inšpirovali vytvoriť podobné tienidlá, ktoré by v území pomohli vytvoriť lepšiu mikroklimu najmä počas období horúčav.

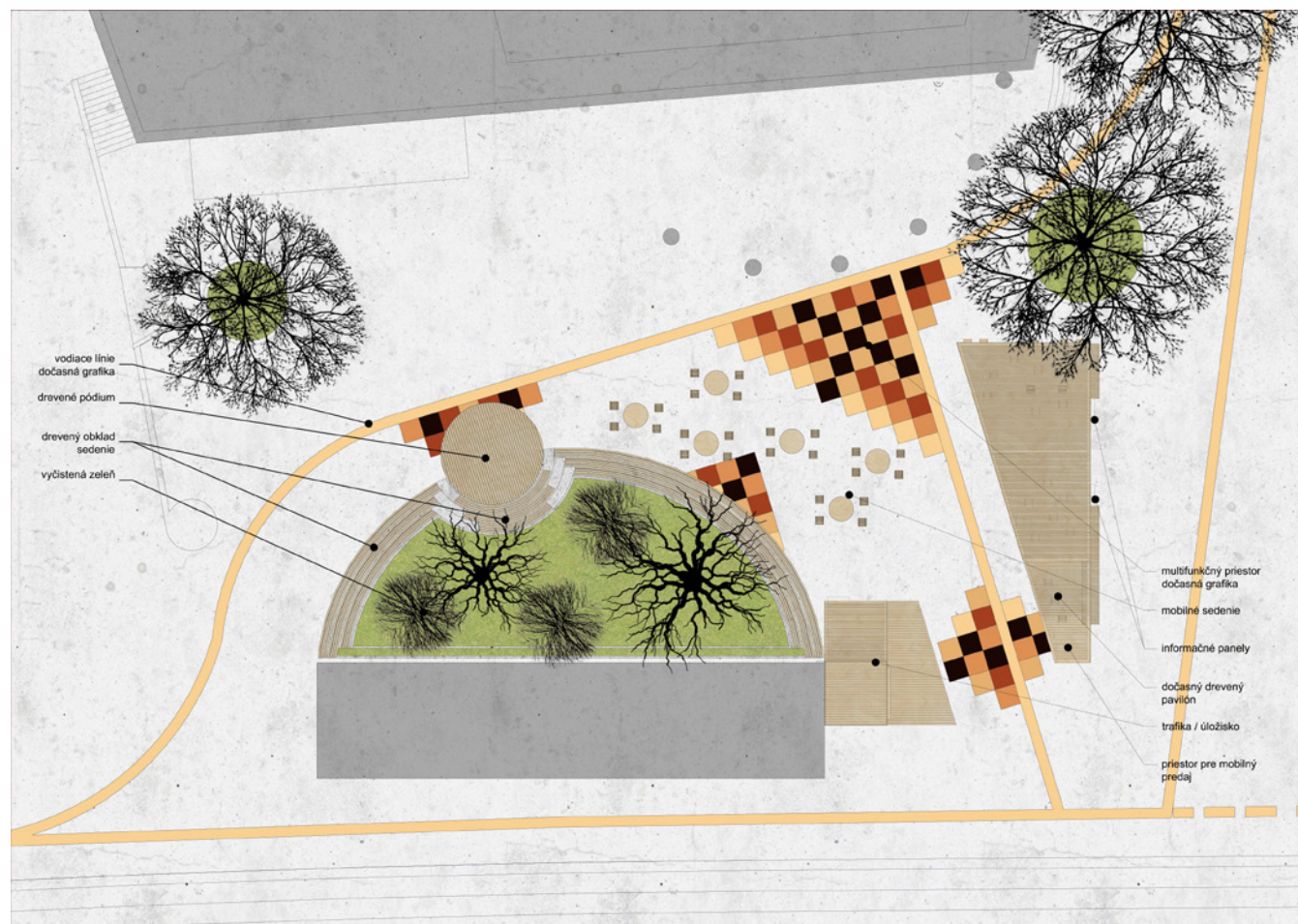

Koncept č. 1 na dočasné využitie námestia (2-3 roky)

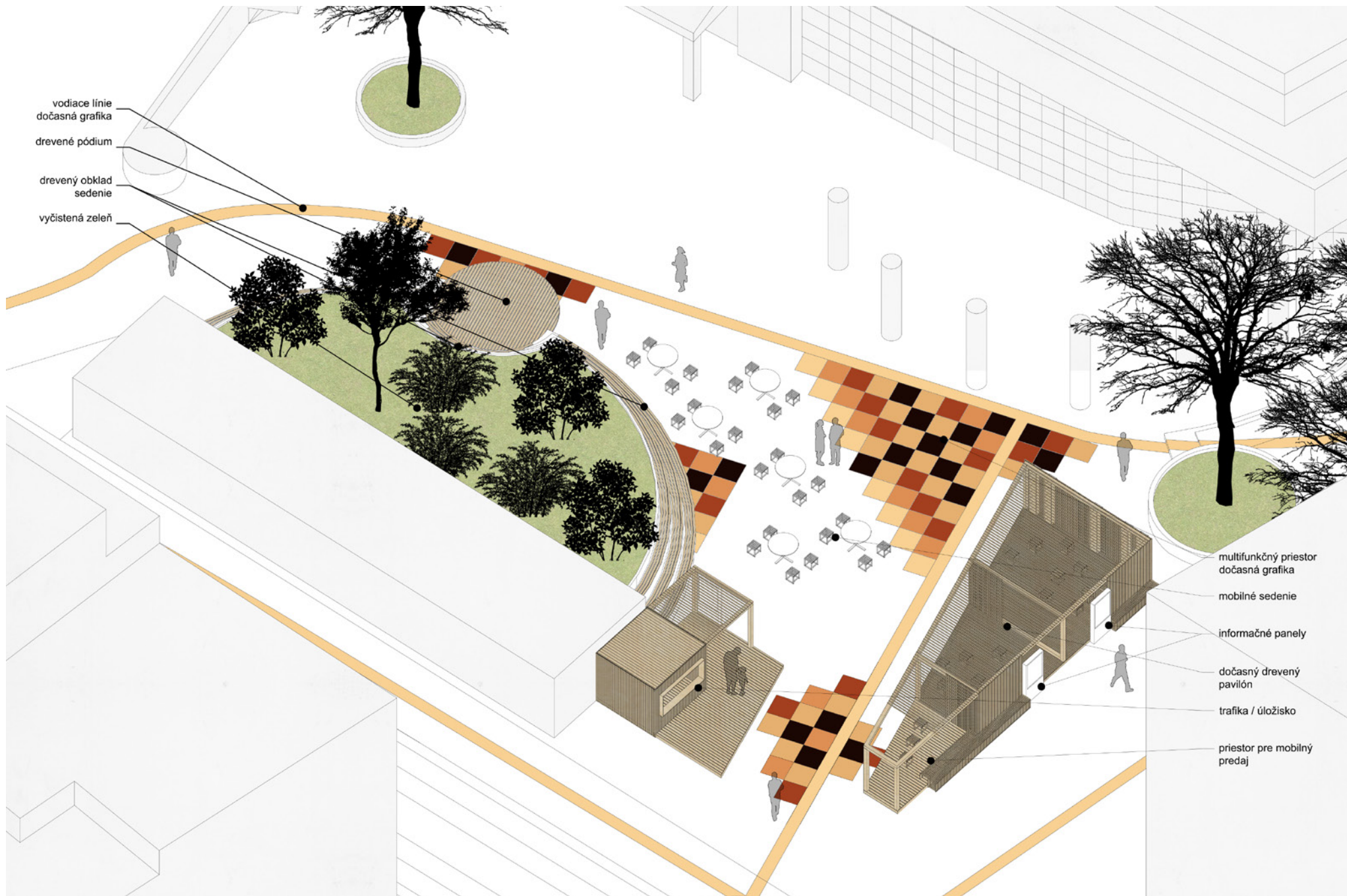
Prvý variant konceptu obsahuje ihneď realizovateľné intervencie. Pri jeho spracovaní sa vychádzalo z analýzy verejnosti navštevujúcej verejný priestor, z analýzy hlavných peších ťahov cez územie a analýzy súčasného stavu územia. Prvým krokom je zvýrazniť pešie ťahy, farebnou líniou. Ide o nalepovacie farebné štvorce, z ktorých je možné vytvoriť trasu alebo zaujímavú mozaiku. Taktiež od zastávky Vysoká, Tchibo outlet budú po pravej strane na chodníku nalepené značenia (napr. každých 50m), ktoré privedú verejnosť k revitalizovanému námestiu. Druhým krokom, je vybudovanie dreveného pavilónu. Cez pavilón bude možné chodiť popri pešom ťahu. Zároveň bude poskytovať priestor na výstavy rôznym umelcom, na workshopy, taktiež bude možné ho využiť na kultúrne podujatia mesta či na predstavenie nových projektov (informovanie verejnosti). Pavilón je možné zrealizovať v relatívne krátkom časovom horizonte. Ďalším a zároveň jedným z hlavných cieľov konceptu, je poskytnúť verejnosti informácie o námestí, Obchodnej a Poštovej ulici a celkovo o celej Bratislave. Preto budú pred pavilónom osadené dva informačné panely a ďalšie dva navrhujeme osadiť pri zastávke MHD. Tieto informačné panely budú poskytovať informácie o službách a obchodných prevádzkach, ktoré sa na území nachádzajú.

Zároveň je snahou priniesť verejnosti informácie o histórii a hodnotách Obchodnej ulice a jej okolí (vznik, pôvodné názvy ulíc, vínne pivnice atď.) Aby sme podporili vytvorenie nového vzťahu verejnosti k námestiu, dali sme územiu „nálepku – tag,, #obchodna. Ak si ju niekto napíše pod svoju fotku, tá sa zobrazí na informačnom paneli.

Z takýchto fotografií bude tvorený šetrič displeja (podrobný popis fungovania informačných paneloch je popísaný v kapitole Informačný panel). Ďalším krokom je odstránenie mobilných betónových kvetináčov a revitalizácia veľkého betónového kvetináča. Betónové schody okolo kvetináča budú upravené a dostanú nový drevený dizajn, ktorý nebude pôsobiť tak mohutne. Taktiež je potrebná úprava vegetácie, nakoľko v súčasnosti je prehustená a pôsobí disharmonicky. Do nového námestia chceme na spoluprácu osloviť pána Králička so svojím coffe shopom. Poskytneme mu priestor pre jeho coffe bar pri pavilóne, kde mu bude vybudované malé zastrešené sedenie. Samozrejme všetko je navrhnuté v jednotnom drevenom dizajne.

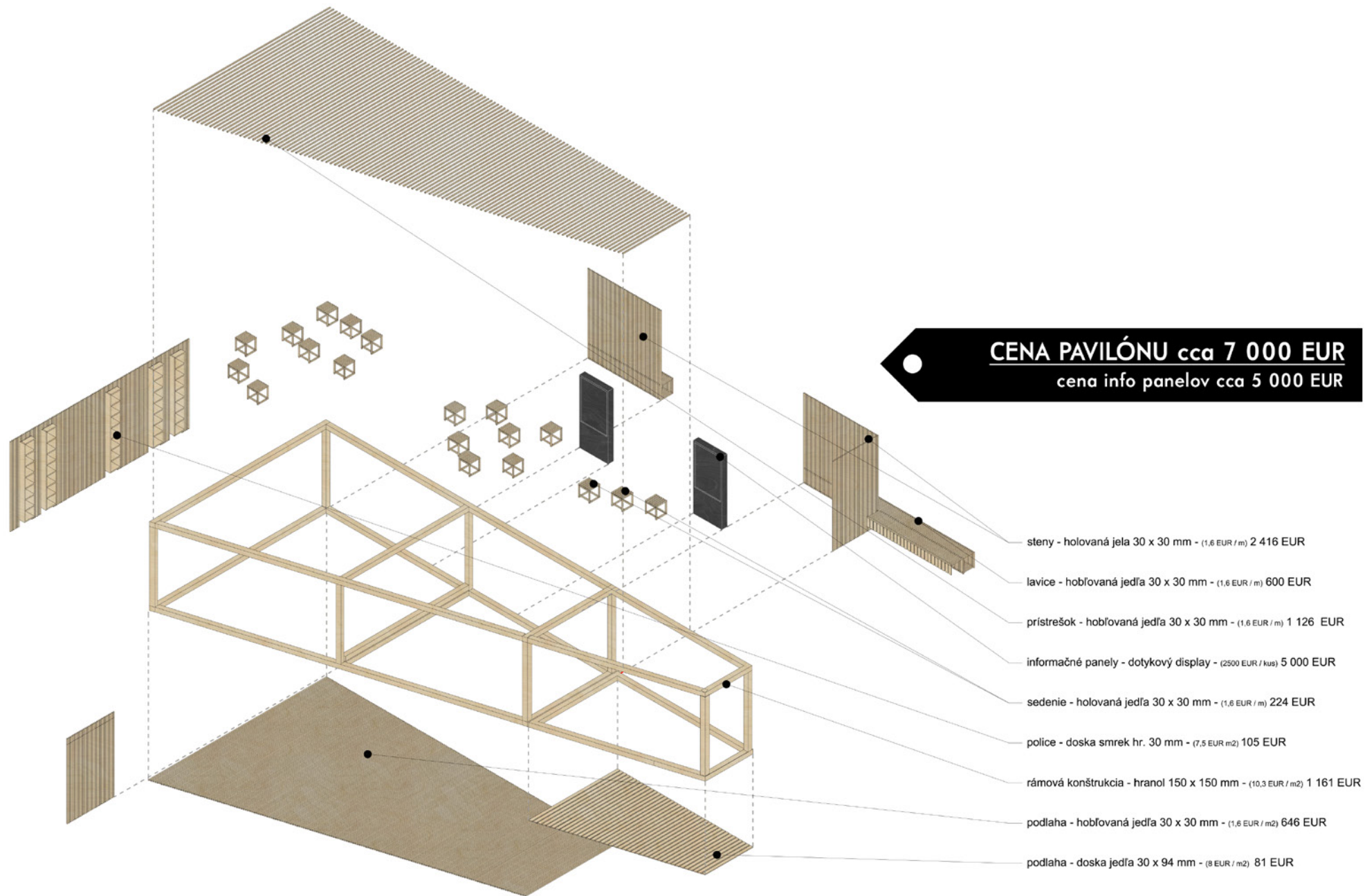

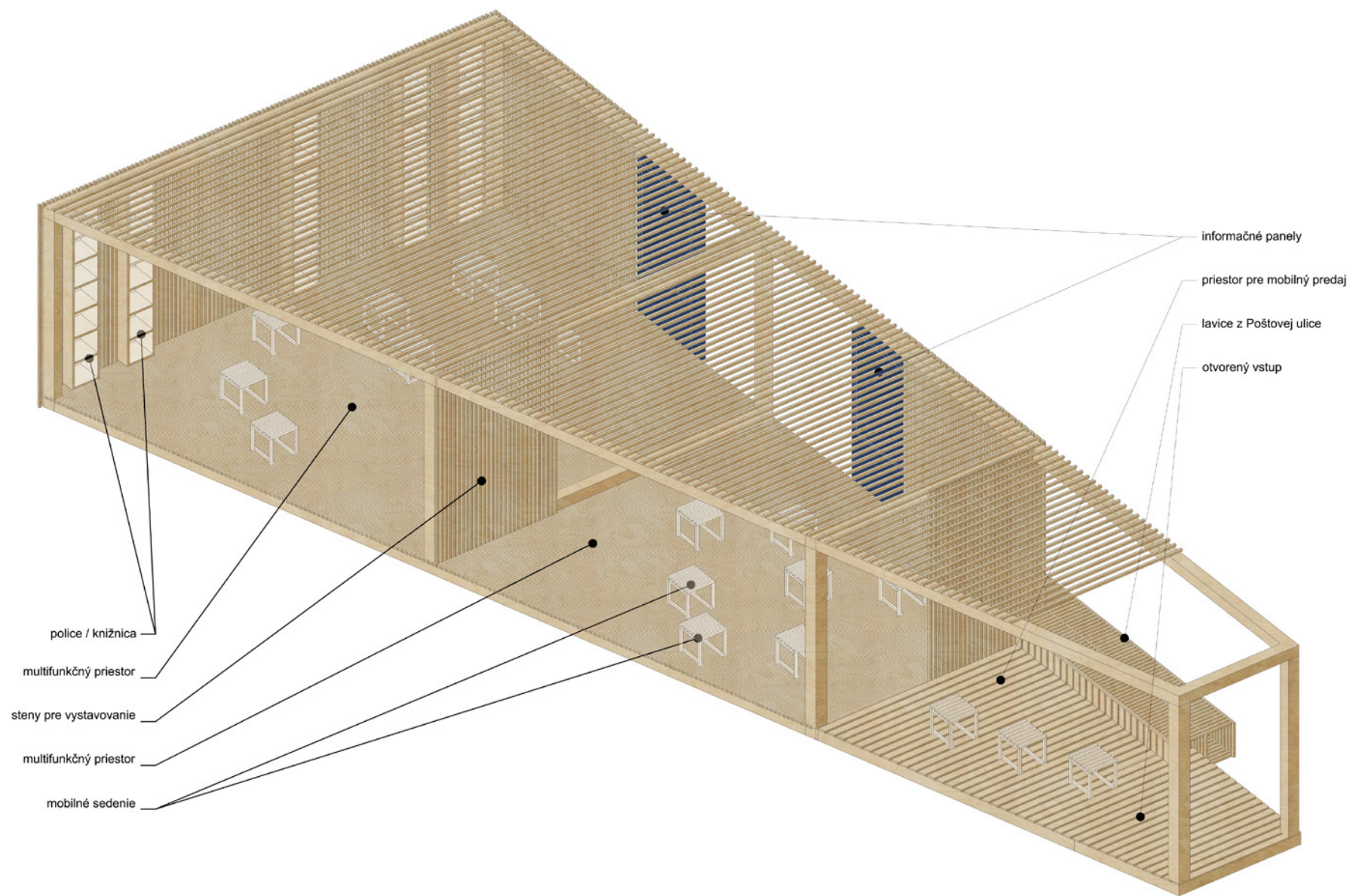

vodiace línie
dočasná grafika
drevené pódium
drevený obklad
sedenie
vyčistená zeleň

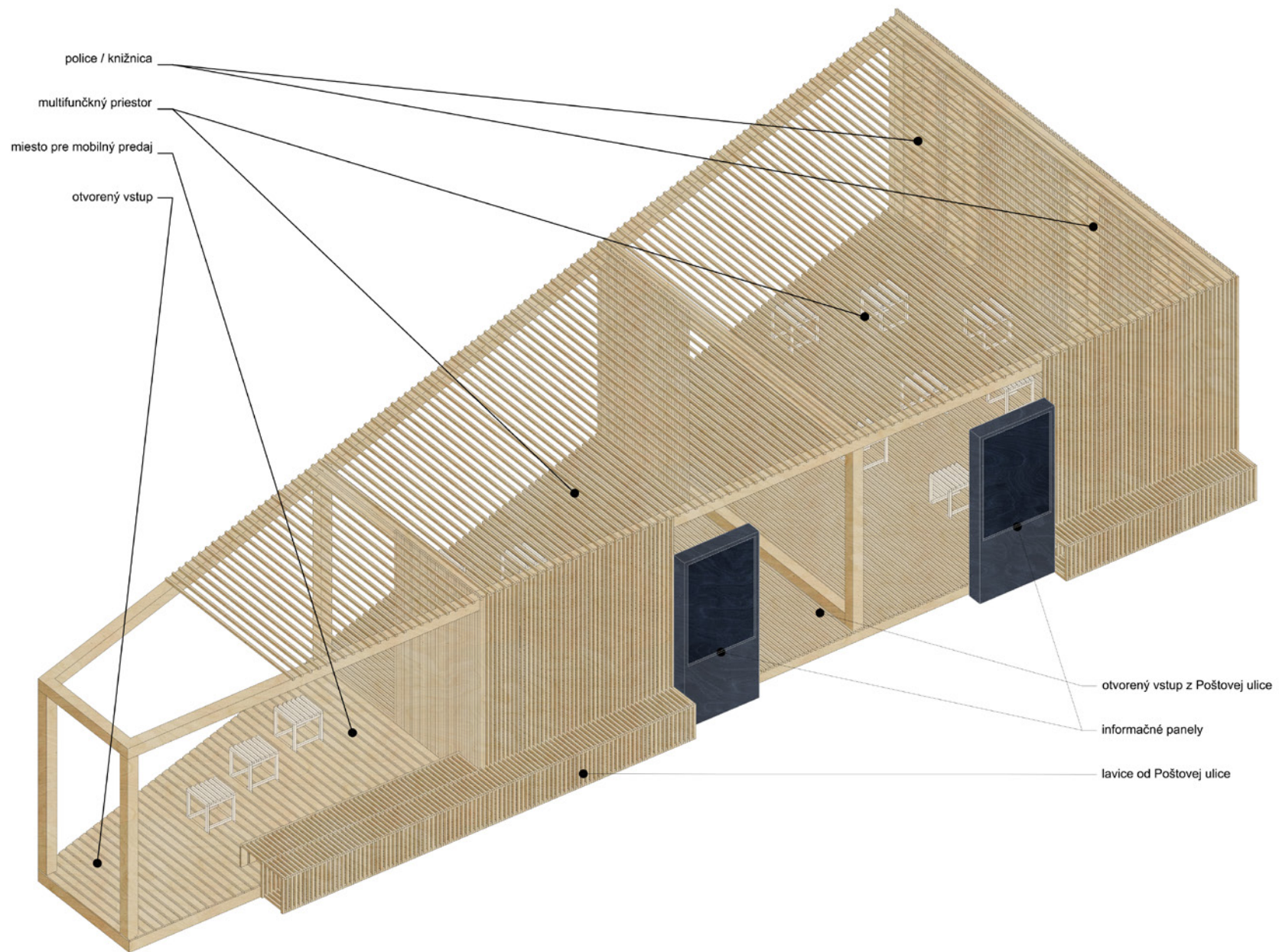
multifunkčný priestor
dočasná grafika
mobilné sedenie
informačné panely
dočasný drevený pavilón
trafika / úložisko
priestor pre mobilný predaj

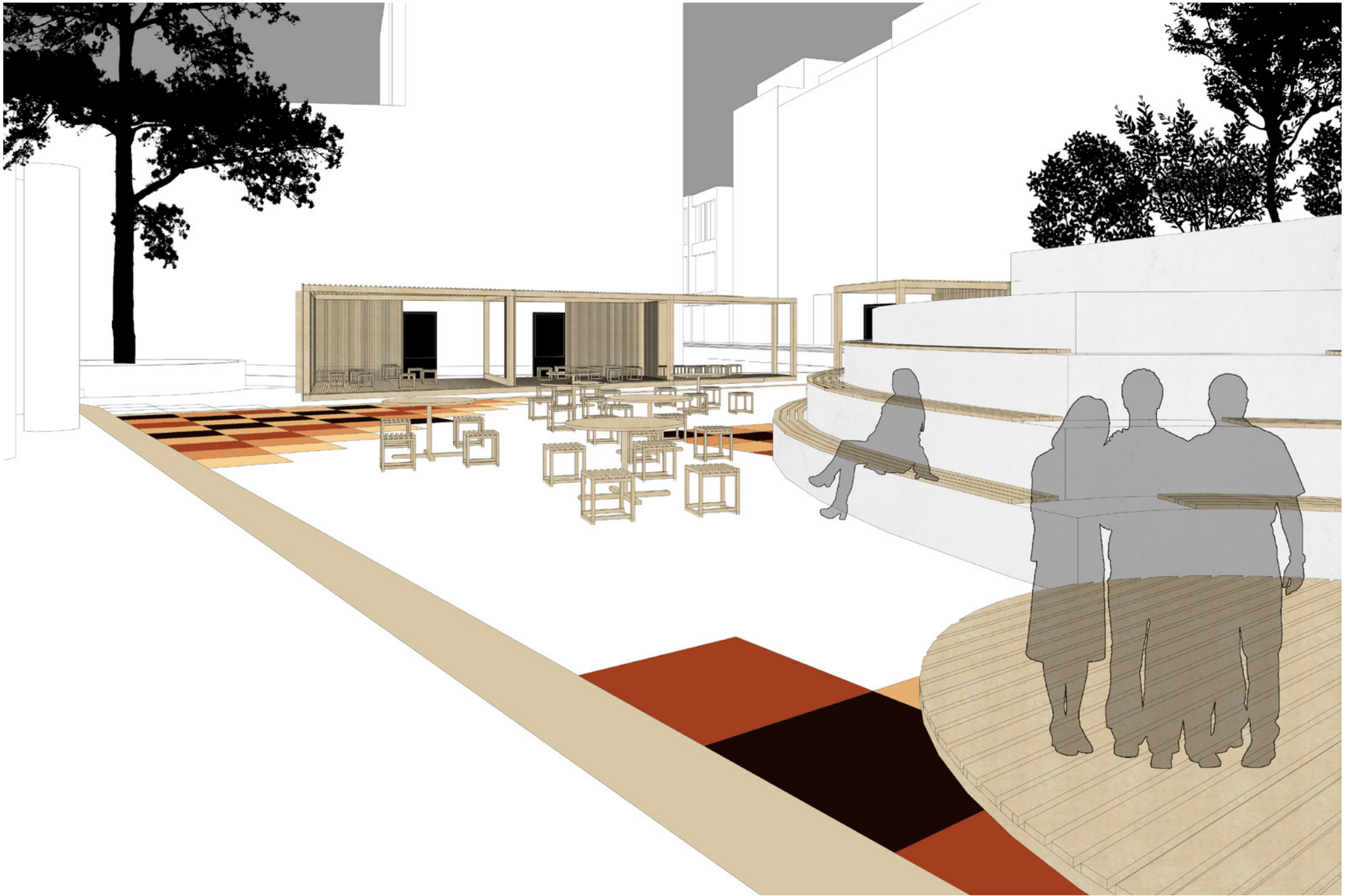

Koncept č. 2 – ideálny stav námestia

V rámci ideálneho konceptu premeny riešného územia sme sa snažili čo najviac podporiť existujúce, pozitívne prvky v území a zároveň eliminovať alebo úplne odstrániť nežiadúce prvky, ktoré znižujú kvalitu celého predmetného územia. Keďže sa jedná o ideálny koncept, znamená to, že navrhované zmeny v území budú trvalé a zároveň výraznejšie a náročnejšie na realizáciu, ako zmeny navrhované v dočasnom koncepte.

Realizáciu konceptu č. 2 by bolo vhodné uskutočniť po realizácii konceptu č. 1. Obyvatelia územia a jeho návštevníci tak budú mať dost' času nato, aby si zvykli na nové funkčné využívanie územia. Takýmto spôsobom bude adaptácia navštevníkov na vzniknuté zmeny postupná a lepšie akceptovateľná, aj keď predpokladáme, že zmena k pozitívnemu je vždy pomerne rýchlo prijateľnou zmenou vo verejnom priestore. Navštevníci ale aj realizátori projektu, si budú môcť zmenený verejný priestor „otestovať“ a následne zbierať podnety na zlepšenie (prostredníctvom informačného panelu), ktoré budú zapracované do konceptu č. 2. Tým, že sa ľudia naučia nový priestor využívať inak ako doteraz a to tak, že v ňom budú tráviť viac času, bude predchádzať poškodzovaniu nového a hodnotnejšieho mobiliáru či ostatných (neskôr) trvalo vsadených prvkov vandalmi.

Koncept č. 2 sa líši od konceptu č. 1 najmä celkovým komplexnejším usporiadaním nových prvkov v území a radikálnejšími zmenami. V návrhu sa rekonštruujú a pretvárajú dva najvýraznejšie prvky územia a to sú „veľký“ kvetináč a súbor malých

malých prevádzok v južnej časti riešného územia. U týchto prvkov je zmenený dizajn a ich rozmery a tvar sú prispôsobené jednak prirodzeným peším ťahom chodcov v území ale aj otvoreniu námestia z pohľadu Obchodnej a Poštovej ulice. V návrhu sme sledovali :

- vizuálne otvorenie a prevzdušnenie priestoru námestia, avšak s ponechaním pozitívnych bariér, ktoré do prostredia zapadajú a vytvárajú kompaktnější celok
- úpravu zelene tak, aby sa predchádzalo tvorbe uzavretých priestorov, ktoré sú v súčasnosti využívané ako skrýše (a verejné záchody) pre asociálov
- podpora gastronomických prevádzok, ktoré dokážu pritiahnúť zákazníkov hlbšie do priestoru námestia (výhodné kvôli sociálnej kontrole v území)
- presun električkovej zastávky smerom k riešenému územiu a vytvorenie plnohodnotného priestoru pre ľudí čakajúcich na električku
- vytvorenie priestoru pre oddych v podobe mobiliáru

Cieľ konceptu trvalého využitia predmetného verejného priestoru

Cieľom návrhu je zmena nevyužívaného a zanedbaného územia na priestor, ktorý je prienikom medzi verejným a súkromným priestorom. Navrhujeme v ňom podporiť existujúce funkcie a zaviesť opatrenia, ktoré vytvárajú atraktívny priestor pre ľudí, ktorí ho každodenne využívajú. Trvalá zmena verejného priestoru si vyžaduje náročnejšie zásahy v porovnaní s konceptom dočasného využívania

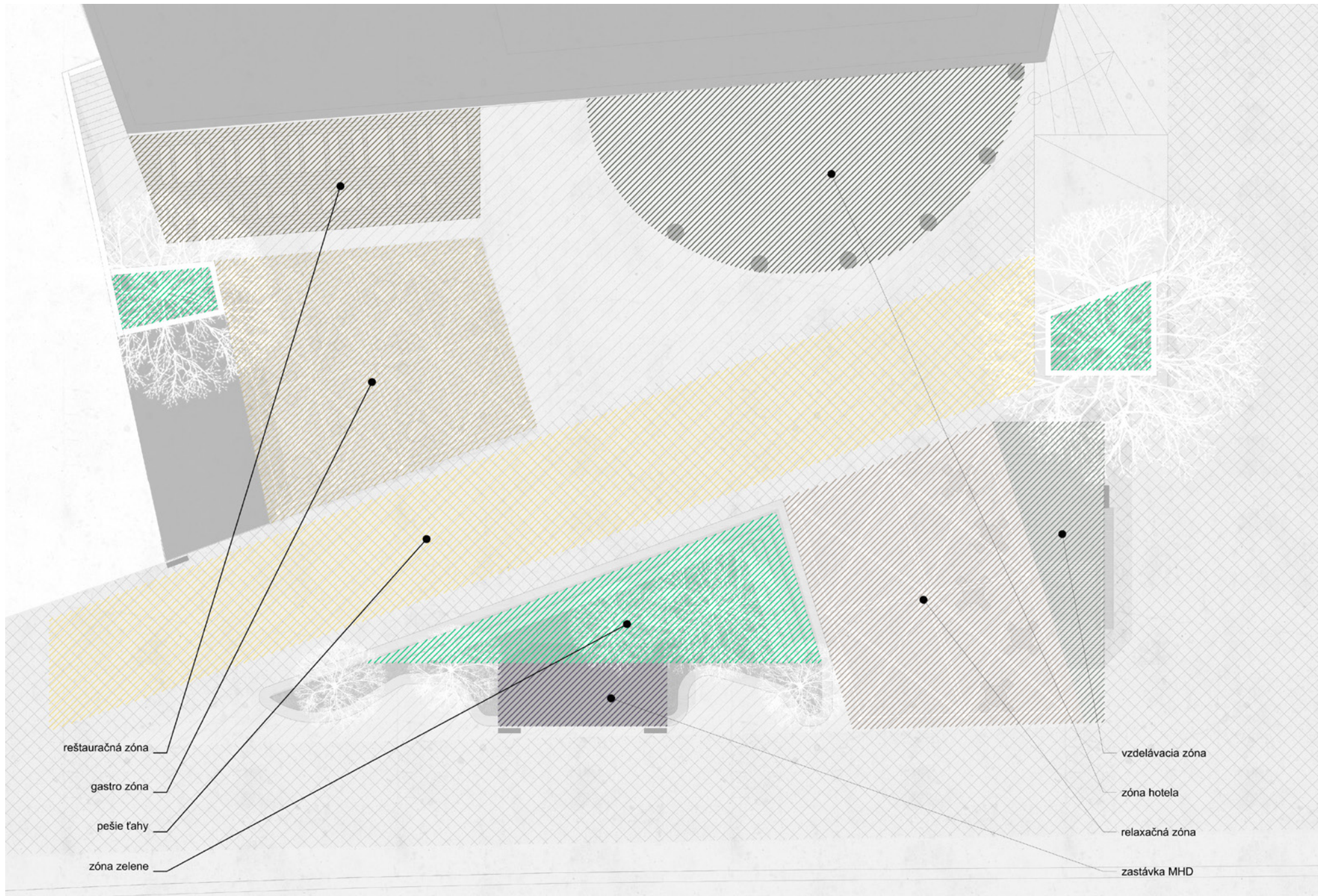
ale o to viac sú jej výsledky hodnotnejšie a viditeľnejšie. Pri trvalej zmene dochádza k reorganizácii celého predmetného priestoru, so zmenou hmotných prvkov a čiastočne aj funkčného využívania územia. Trvalý návrh má vytvoriť charakter daného územia, s ktorým sa stotožnia jeho obyvatelia. Vzniknuté územie sa stane pridanou hodnotou mestského priestoru.

Koncept reaguje na problémy predmetného územia, pričom sa vhodnými opatreniami snaží o ich elimináciu. Výsledkom navrhovaných zmien má byť:

- zmena charakteru územia
- doplnenie žiadúcich služieb pre obyvateľov
- vytvorenie atraktívneho a jedinečného miesta v centre mesta - zrealizovaním navrhovaného konceptu ukážeme obyvateľom ako môžu vyzeráť moderné, verejné priestory, ktoré sa o.i. obzvlášť hodia k dynamickému charakteru Obchodnej ulice
- odstránenie negatívnych bariér v území
- zlepšenie komunikácie medzi samosprávou a občanmi
- zvýšenie povedomia o histórii územia s cieľom podporiť vzťah obyvateľov k územiu.

Navrhované funkčné využívanie územia reflektuje okolité prevádzky, ktoré sa v území nachádzajú. Z prieskumu územia sme zistili, že sa v okolí nachádzajú kníhkupectvá, pekárne, kaviarne a reštaurácie, preto chceme dať ľuďom priestor pre stretávanie sa, oddychovanie, čítanie, konzumovanie nápojov a jedál, hranie sa, vzdelávanie, atď.

Návrh ďalej reflektuje skutočnosť, že v meste Bratislava nieje miesto, ktoré by slúžilo ako „info-point“ pre občanov, ktorí sa chcú o diani v meste dozvedieť viac. Preto návrh ponúka priestor pre informovanie. Informácie by mali pochádzať jednak od samosprávy, ale aj od rôznych iných záujmových skupín, ktoré organizujú v meste Bratislava podujatia. Obyvatelia by mali vnímať územie ako zdroj informácii, niečo ako „miestne noviny“, ktoré je možné si prečítať v príjemnom prostredí s dobrou dopravnou dostupnosťou a možnosťou občerstvenia.

Námestie bude využívané najmä v letných a osiatných, teplých mesiacoch, kedy bude k dispozícii vonkajšie sedenie. Priestor námestia však chceme využívať aj v zimných mesiacoch, kedy by sa v priestore mohli uskutočniť malé vianočné trhy, v spolupráci s prevádzkami nachádzajúcimi sa na Obchodnej ulici. Radi by sme nadviazali na úspešnú sieť vianočných trhov, ktoré sa zvyknú vytvoriť aj pod slovenským rozhlasom alebo vo Dvore 66 na Obchodnej ulici. Ďalej by sme radi nadviazali na tradíciu udalosti „dobrý trh“, ktorý sa uskutočňuje vždy dva krát do roka. Rôzni umelci, remeselníci, tradiční výrobcovia vína či piva, prichádzajú predstaviť svoje výrobky. Akcia je veľmi populárna a vždy priláka mnoho účastníkov. Preto by sme radi pripojili priestor riešeného námestia aj k tejto udalosti a v čase trvania dobrého trhu predstavili aj prevádzky z Obchodnej ulice, prípadne iné, ktorých majitelia by mali záujem participovať na tomto projekte. Takto by sa priestor nestal len sezónne využívaným priestrom ale naopak, zabezpečilo by sa jeho celoročné využívanie.

Ďalšie, nové využitie námestia by mohli navrhovať priamo návštevníci námestia, prostredníctvom informačného panelu, nachádzajúceho sa na námestí - konkrétne v kategórii „Zahlasuj, vyjadri sa, participuj!“. Naším návrhom je organizovanie letnej čítárne (podobne ako v letnej čítárni U červeného draka), keďže v blízkosti sa nachádzajú dve kníhkupectvá (Martinus a Panta Rhei), predpokladáme, že je možnosť s nimi spolupracovať, napr. pri predstavovaní nových knižných titulov, a pod. Ďalej by v území mohli byť realizované komorné koncerty, tanečné vystúpenia ale aj predstavovanie rôznych projektov, ktoré sa v meste plánujú zrealizovať. Terasoité sedenie v rámci novovzniknutého priestoru (v súčasnosti priestor „veľkého“ kvetináča v južnej časti územia), poskytne ideálny priestor pre hľadisko.

Funkčné rozdelenie územia

Riešené územie sa skladá z niekoľkých menších a funkčných zón. Medzi vzniknuté zóny patria:

- reštauračná zóna – tvorí ju terasa, ktorá patrí k reštaurácii Ashoka a je odčlenená od zvyšku priestoru jemne vyvýšenou terasou. Túto časť majú k dispozícii hostia danej reštaurácie. Jej funkciu v rámci konceptu nijako nemeňme, meníme len jej dizajn.
- zóna hotela - rovnako ako reštauračná zóna, tak aj zóna hotela patrí k tým častiam, ktoré v rámci konceptu ponecháme v pôvodnom stave a nijako doňho nezasahujeme.

Domnievame sa, že táto časť prirodzene patrí k hotelu, pričom je využívaná ako zadný vstup do hotela. V tejto zóne by mali mať zákazníci hotela priestor pre príjazd, narábanie s batožinou atď.

- oddychová zóna - to tejto zóny patria všetky menšie plochy, ktoré v priestore vznikli a na ktorých sa nachádza mobilný mobiliár. V týchto priestoroch môžu ľudia jesť, piť, čítať knihy, stretávať sa, atď.

- vzdelávacia zóna - v tejto časti sa nachádza pavilón s informačnými tabuľkami a mobilným nábytkom, verejná knižnica, voľne dostupné noviny a časopisy.

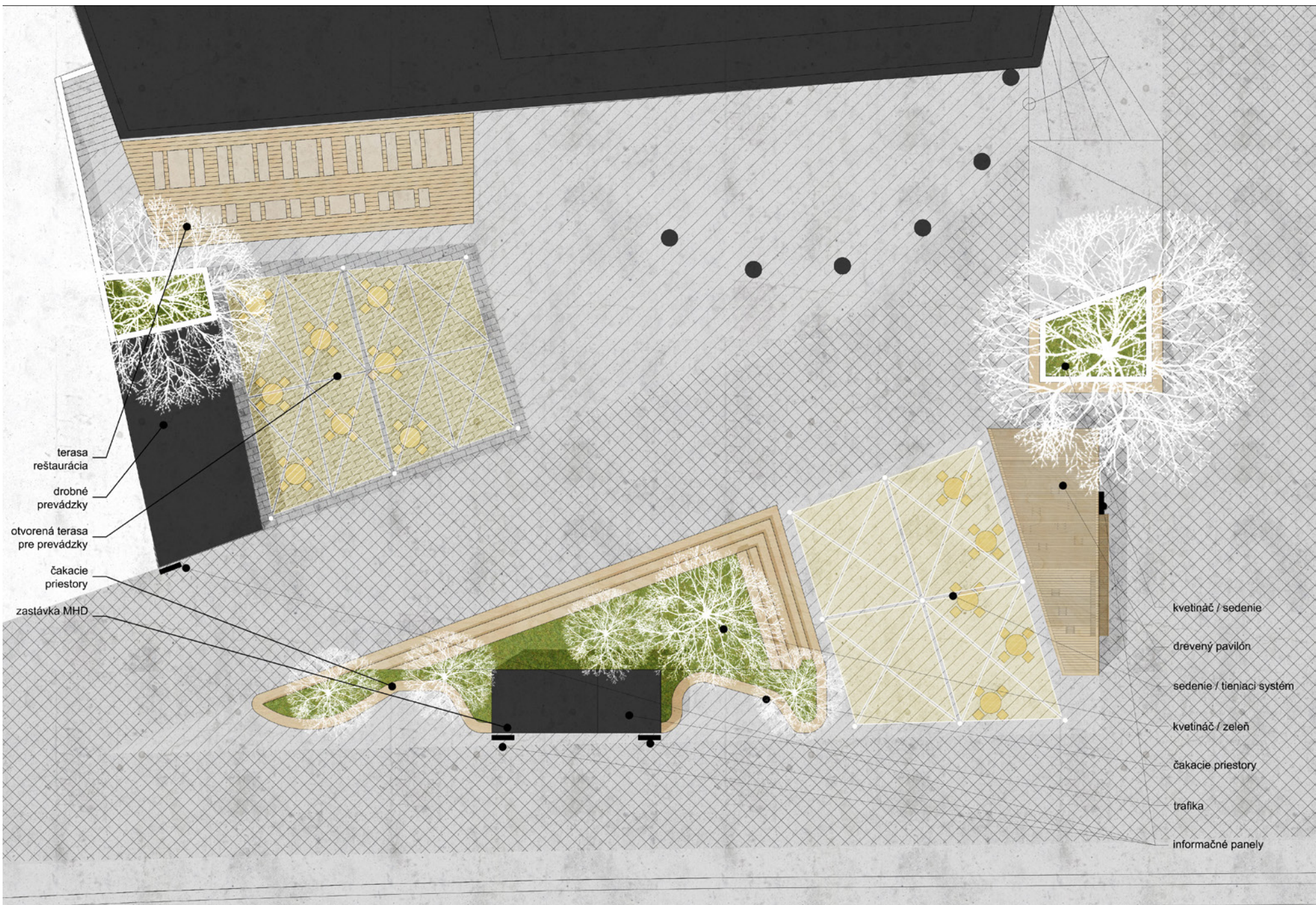
- gastro zóna - stánky, ktoré vzniknú ako nové predajné miesta, primárne určené pre gastronómiu, a to konkrétne rôzne druhy rýchleho občerstvenia, s tým, že jedna z prevádzok by bola práve prevádzka s pizzou a zmrzlinou, ktorá už v súčasnosti existuje v priestoroch prevádzok v budove pri ceste.

- zóna zelene - kvetináče a existujúce stromy, ktoré sa v území nachádzajú.

- zóna peších ťahov – využitie rôznych betónových dlaždíc, tak aby kopírovali farebne vyznačené línie z konceptu č.1.

- MHD zastávka - električková zastávka a novinový stánok, plus ich najbližšie okolie, ktoré bude primárne slúžiť ako priestor pre ľudí, ktorí čakajú na električku.

V ideálnom koncepte sa nachádza niekoľko prvkov, medzi ktoré patria:

- **nové gastro prevádzky s vonkajším sedením** - nová pozícia gastro prevádzok v rámci námestia zabezpečí zmenu vo vnímaní územia a oživenie celého priestoru. V území navrhujeme vybudovať také prevádzky, ktoré vedú svoje produkty poskytovať vo verzii „so sebou“, a teda je možné si ich po zakúpení preniesť k niektorému zo stolov v oddychovej zóne. Navrhujeme ponechať priestor mobilnej kaviarne Pán kráľíček, ktorá je využívaná najmä v ranných, obedných a poobedných hodinách. V rámci novo vzniknutých prevádzok by sme chceli lokalizovať aj prevádzku s osviežujúcimi nápojmi (keďže predpokladáme, že terasa bude využívaná najmä v letných mesiacoch), medzi ktoré patria limonády ale aj čapované pivo či víno. Takto bude priestor využívaný návštevníkmi aj vo verejných hodinách, čím sa zabezpečí sociálna kontrola priestoru počas celého dňa.
- **nový priestor na úschovu mobiliáru** - v rámci prevádzok situovaných v západnej časti územia sa bude nachádzať aj menší priestor slúžiaci na uskladnenie mobilných stoličiek a stolov, prípadne iných prvkov, ktoré sa budú nachádzať na námestí.
- **nové osvetlenie** priestoru - osvetlenie bude fungovať na solárnu energiu, ktorú navrhujeme získavať za pomoci solárnych panelov, umiestnených na streche MHD zastávky, novinového stánku a nových prevádzok. Takto budú môcť ľudia priestor využívať aj vo večerných hodinách, pričom náklady na prevádzku budú minimálne.

- **nová zastávka MHD a novinový stánok** - navrhujeme estetickú premenu a posunutie električkovej zastávky smerom k riešenému územiu na miesto, kde sa v súčasnosti nachádzajú malé prevádzky. Z praktických dôvodov bude v rámci MHD zastávky navrhnutý aj priestor pre novinový stánok, ktorý sa v území nachádza aj v súčasnosti. Vizualna bariéra ako komplex zastávky, novinového stánku, zelene a lavičiek v priestore zostáva, pričom opticky oddeľuje ruch ulice a električkovej trate od námestia, čím dodáva vnútornému priestoru komornejšiu atmosféru. Týmto opatrením ponecháme námestie čiastočne uzavreté.

- **informačné panely** - informačný panel zostáva rovnako ako v koncepte č. 1

- **verejná mestská knižnica** - v rámci priestoru pavilónu by vznikla aj verejná knižnica, ktorá slúži na báze dobrovoľného darovania kníh návštevníkmi územia, ktorí si následne môžu vypožičiať iné knihy, ktoré tam daroval niekto pred nimi. Takto si môže ktokoľvek a kedykoľvek požičiať knihu (aj na doma) a prečítať si ju v priestore námestia alebo pavilónu. Takýmto prvkom sa podporí novo vzniknutý charakter územia, ktorý má pôsobiť ako kultúrne centrum.

- **mobiliár** - súčasťou priestoru budú aj lavičky, stoličky, stoly a koše, ktorých dizajn bude zapadať do dizajnu námestia.

- **nová dlažba** - predpokladáme, že koncept č. 2 bude realizovaný po úspešnej implementácii konceptu č. 1, tým pádom sa obyvatelia naučia priestor

vyhľadávať a využívať spontánne, a tak už výrazné farebné značenie na cestných komunikáciách nebude potrebné. Pešie ťahy navrhujeme rozlíšiť od zvyšku povrchu len tvarom a spôsobom pokladania dlažby.

- **pavilón** - najvýraznejší prvok v území, ktorý bude umiestnený na rovnakom mieste ako je v koncepte č. 1 na rohu Poštovej a Obchodnej ulice. Jeho poloha na danom mieste zaručuje jeho atraktivitu a každodenné využívanie. Materiál, z ktorého sa bude pavilón skladať (prevažne drevo) nie je trvácnym materiálom, avšak je ľahko manipulovateľný a pomerne lacný, čo sme sa rozhodli využiť a vytvoriť z návrhu pavilónu súťaž, ktorá by mohla prebiehať podľa opotrebovania dreva, časového a finančného limitu (približne každé 3-4 roky) v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou. Súťaž by bola vyhlásená medzi študentami. Výsledné návrhy by boli predstavené na námestí svojimi tvorcami a následne by boli k dispozícii v informačnom paneli, kde by za ne mohli ľudia hlasovať. Víťazný návrh by sa následne zrealizoval. Takto by sa ľudia mohli priamo zapájať do tvorby námestia (budú mať pocit, že sú jeho súčasťou) a zároveň sa bude zvyšovať povedomie o danom priestore.

- revitalizácia existujúcich (v súčasnosti **nevyužívaných**) **schodov** - tieto schody sa nachádzajú v severo-západnej časti, hneď pri terase reštaurácie Ashoka. Schody vedú k bočnému vchodu do hotela a na parkovisko nachádzajúce sa na Poštovej ulici. Schody plánujeme prepojiť s námestím, pričom by slúžili ako prirodzená

bariéra medzi novými prevádzkami a terasou existujúcej reštaurácie. Taktiež by umožňovali plynulý pohyb hostí hotela.

- **zmena zelených prvkov v území a terasové sedenie** - veľký kvetináč čiastočne znižujeme, upravujeme jeho tvar a funkčnosť - na terasy pokladáme lavičky na sedenie, pričom kvetináč nekončí v pól-oblúku ale pokračuje ďalej k zastávke MHD a novému stánku. Z kvetináča sa tak stane sedacia časť so zeleňou, ktorá z námestia plynule prechádza do priestoru Obchodnej ulice, čím sa tieto dva priestory vizuálne prepoja.

- **tienidlá** - tento prvok sa nachádza v častiach so sedením - v oddychovej zóne námestia. Počas letných dní je mestské územie vystavené silnému žiareniu a nepríjemnému prehrievaniu územia. Preto je potrebné aby sme návštevníkov chránili a poskytovali im príjemné prostredie aj počas horúcich dní. Tienidlá by mali zabezpečiť potrebnú ochranu obyvateľov.

Prínosy pre hotel Crown Plaza

Zrealizovaním ideálneho konceptu sa priestor pred hotelom Crown Plaza zatriaktívni a to tým, že sa odstránia viaceré nežiadúce prvky v území a zároveň sa do prostredia aplikujú nové, funkčné prvky. Medzi najvýraznejšie dôsledky premeny predmetného územia vo vzťahu k hotelu považujeme:

- zisk z prenájmu stánkov - podnikatelia, ktorí si budú stánky prenajímať zaplatia nájomné vlastníkom pozemku. Takýmto spôsobom bude vybudovanie stánkov ekonomickým prínosom aj pre hotel.

- zníženie vandalizmu - stretávanie sa asociálov v predmetnom území je dlhodobý problém, ktorý sa majiteľovi hotela nedarí vyriešiť. Plánovanými zásahmi v priestore sa prirodzene začnú v území stretávať návštevníci, ktorí budú vďaka gastro prevádzkam v území aj zotrvať. Tým sa zabezpečí sociálna kontrola, ktorá eliminuje prípadne úplne odstráni problém vandalizmu. Zákazníci hotela tak budú môcť využívať bezpečné a esteticky príťažlivé prostredie, čo určite **pozdvihne atraktivitu a podporí dopyt ubytovania v hotely.**

- zveladenie terasy existujúcej indickej reštaurácie - so zmenou charakteru námestia sa navrhuje aj premena terasy, ktorá sa v súčasnosti nachádza na námestí a je súčasťou hotela. Na terase bude vytvorená autentická atmosféra patriaca k indickej reštaurácii, pričom však bude dizajnovo ladiť k zvyšku riešeného územia. Redizajnovaním terasy sa odstránia bariéry (v podobe kvetináčov) medzi reštauráciou a námestím, čím sa reštaurácia zviditeľní. To bude mať za následok **prilákanie zákazníkov** do reštaurácie a hlavne **opätovné využívanie** danej terasy, keďže v súčasnosti nie je veľmi využívaná práve kvôli neatraktívnemu prostrediu námestia.

Informačný panel

Informačný alebo elektronický panel slúži ako zdroj informácií pre turistov a miestnych obyvateľov. Jeho úlohou je poskytovať základné informácie o lokalizácii, dostupnosti MHD, podujatiach v meste, počasí, atď. ale aj rozšírené informácie napr. o histórii Obchodnej ulice a jej okolia. Ďalej by mal slúžiť ako komunikačný kanál medzi samosprávou a občanmi mesta. Obyvatelia tak budú mať možnosť si okrem internetu dohľadať zaujímavé a praktické informácie aj priamo v meste, počas svojho pobytu v danom území. Informačný panel sa skladá z pevnej konštrukcie osadenej v teréne, na ktorej sa nachádza dotykový displej, ktorý je v úrovni očí a prostredníctvom ktorého sa panel ovláda. V hornej časti panelu - dobre viditeľnej aj z väčšej vzdialenosti sa nachádza logo mesta a Obchodnej ulice, ktoré upozorňuje na polohu panela a zároveň upevňuje identitu ulice a daného miesta. Dizajn panelu je navrhnutý podľa okolitých prvkov v prostredí a tak doňho prirodzene zapadá.

Informačný panel ponúka informácie v dvoch jazykoch a to v slovenskom a anglickom jazyku. Možnosť výberu jazyka sa nachádza hneď na prvej, základnej stránke panela. Na základnej stránke sa ďalej zobrazujú informácie o počasí na daný deň, dátum, čas, práve prebiehajúce akcie v meste, logo mesta a Obchodnej ulice a odkaz na 6 skupín možností dohľadávania ďalších potrebných informácií. Na obrazovke sa nachádza 6 možností, a to:

- Mesto Bratislava
- Hľadám niečo na Obchodnej ulici
- Potrebujem sa niekam dostať
- Chcem sa dozvedieť viac o histórii Obchodnej ulice
- Miestne noviny - podujatia, udalosti, oznamy
- Zahlasuj, vyjadri sa, participuj!

Dané možnosti sú opísané slovne ale aj prostredníctvom piktogramov:

Súčasťou hlavných tzv. stálych prvkov na obrazovke by bol aj QR kód, prostredníctvom ktorého by si človek mohol stiahnuť dohľadávanú informáciu do telefónu. QR kódy by boli dostupné najmä pri vyhľadávaní, ktorého výstupom sú mapy s informáciou, ako sa kam dá dostať.

V rámci tejto možnosti by boli zobrazené 4 položky:

1. Samospráva - by mohla byť spárovaná so stránkou mesta Bratislava, čiže by vyzerala približne rovnako (len by bol upravený formát, ktorý by sedel na obrazovku informačného panelu) a poskytoval by také informácie, ktoré sa nachádzajú aktuálne na internetovej stránke mesta.

2. Múzea a galérie - zoznam múzeí a galérií, ktoré sa nachádzajú v meste, pričom by boli zobrazené na mape, ktorá by mala jasne vyznačený bod, kde sa človek nachádza, spolu so základnými opornými orientačnými prvkami. Na obrazovke by sa nachádzala možnosť - zobrazí trasu; a po kliknutí na konkrétnu galériu alebo múzeum by sa zobrazili dopravné možnosti, ako sa tam človek môže dostať.

3. Pamiatky - možnosti v tejto záložke by boli rovnaké ako pri múzeách a galériách, avšak jednotlivé pamiatky by boli zobrazené schematickým piktogramom, z ktorého by bolo jasné, o akú pamiatku sa jedná. Takéto zobrazenie by bolo jednoduchšie zapamätateľné ako aj rozpoznateľné v prípade, že človek hľadá nejakú konkrétnu pamiatku, napr. hrad, most SNP, Michalskú vežu, atď.

4. Ubytovanie a stravovanie - v tejto záložke by boli možnosti hotely, hostely, airbnb a couchsurfing. Návštevník by si mohol vybrať, o akú možnosť ubytovania má záujem, pričom by bol ďalej presmerovaný na konkrétne internetové stránky daných možností

Hľadám niečo na Obchodnej ulici

V tejto kategórii si môžu návštevníci Obchodnej ulice vyhľadať, kde si môžu zakúpiť nimi hľadaný tovar alebo nájsť nejakú službu či reštauráciu.

Po kliknutí na túto možnosť sa zobrazí políčko **Hľadaj**.

Za políčkom na obrazovke sa bude zobrazovať mapa Obchodnej ulice. V dolnej časti by sa zobrazovala nápoveda podľa najčastejšie vyhľadávaných položiek

K miestam, ktoré boli vyhľadávané sa zobrazí trasa a odhadovaný čas, koľko bude trvať sa k miestu presunúť.

V ponuke vyhľadávaných položiek by mali byť:

- všetky podniky, nachádzajúce sa na Obchodnej ulici (názov, druh zaradenia, služby - napr. gastro, krajčírstvo, výroba, atď.) Užívateľ si bude môcť prostredníctvom mapy pozrieť, aké prevádzky sa na Obchodnej ulici nachádzajú.

- sortiment, ktorý tieto podniky ponúkajú. U gastro je to menu (obedové aj normálne), v prípade iných prevádzok to budú konkrétne položky. Napr. pančuchy, ponožky, nohavice, čelenky, kabelky, baleríny, atď.

- taktiež by boli vytvorené špeciálne skupiny pre vyhľadávanie, ako napr. raňajky, kurzy, cvičenia, školenia, ubytovanie, ponuky nájmu bytov a nebytových priestorov na Obchodnej

- ku každému vyhľadávanému miestu sa bude zobrazovať recenzie - zákazník si bude môcť prečítať odporúčania

- ku každému miestu bude stručný popis - napr. ak človek vyhľadáva vinárne, tak pri Spirit of wine bude popis - lacná vinotéka aj so sudovým vínom, pochutinami a komornou atmosférou pre nenáročných gurmánov vína.

Po zadaní miesta, ktoré je vyhľadávané sa zobrazia hlavné informácie ako hodnotenie od zákazníkov, otváracia doba pre daný deň a adresa.

Potrebujem sa niekam dostať

Po kliknutí na túto možnosť sa zase zobrazí mapa Obchodnej a na nej hľadáčik s textom Miesto kam chcem ísť.

- užívateľ môže zadať ľubovoľné miesto v rámci Bratislavy. Po zadaní sa mu zobrazí najlepší spôsob prepravy k hľadanému cieľu.

Chcem sa dozvedieť viac o histórii Obchodnej ulice

Prečo je dôležité zaradiť odkaz o histórii Obchodnej ulice do hlavného menu? Obchodná ulica si v posledných rokoch prešla mnohými úpravami, ktoré v konečnom dôsledku spôsobili stratu pôvodnej identity stretávacieho a nákupného miesta, kde je možné „dostať všetko“. Za prvým dojmom vysoko frekventovanej ulice so zmesou lacných butikov, rýchlych občerstvení a vonkajšou stránkou plnou reklamného smogu, sa skrýva kus zachovanej histórie, ktorá však nie je zrejmá na prvý pohľad

Domnievame sa, že ak by obyvatelia územia vedeli viac o histórii Obchodnej ulice, ich pohľad a vzťah k nej by sa značne zmenil. Zaujímavý príbeh Obchodnej ulice, od jej vzniku až po súčasnosť, pohltí každého, kto sa doň prostredníctvom vizuálnej a textovej interpretácie dostane. Keďže Obchodná ulica bola súčasťou Bratislavy od jej vzniku môžeme povedať, že na pozadí historickej prehliadky Obchodnej sa používateľovi načrtne aj obraz o historickom pozadí celého mesta.

Po kliknutí na políčko Chcem sa dozvedieť viac o histórii Obchodnej ulice, sa zobrazí mapa Obchodnej ulice - podľa toho ktoré storočie sa určí ako východiskové, ale v podstate sa zobrazí približný pôdorys, ako vyzerala ulica a jej okolie v tom danom storočí. Napr. východiskové storočie bude 15 stor., na základnej mape bude uličná čiara, vtedy stojace budovy a miesto, kde sa človek nachádza.

- na každej parcele bude užívateľ môcť vidieť jej funkciu v minulosti a čo sa tam nachádzalo (napr. na danom území bola vínná pivnica)

- posledným obdobím bude súčasný stav ulice, s možnosťou 3D prehliadky
Súčasťou obrazovky je aj „timeline“, ktorá umožňuje používateľovi presunúť sa v čase a podľa ktorého sa na obrazovke zobrazujú jednotlivé pôdorysy a informácie k vybranému obdobiu.

Zahlasuj, vyjadri sa, participuj!

Táto možnosť slúži na priame zapojenie verejnosti do tvorby mestského priestoru. Samospráva tak môže prostredníctvom panelu zbierať podnety od občanov na zlepšenie fungovania mesta, ďalej môže vytvárať dotazníky, na ktoré odpovedajú priamo obyvatelia mesta a jeho návštevníci. V prípade súťaže (napríklad keď bude vyhlásená súťaž pre architektov o návrh nového pavilónu) môžu obyvatelia

hlasovať za najlepší návrh, ktorý sa v danom priestore aj zrealizuje, prípadne ak sa bude vyberať nová farba na dlaždice, môžu obyvatelia hlasovať za najlepšiu kombináciu farieb atď. Hlasovanie sa stane jedným z programov, ako priamo zapojiť ľudí do tvorby vizuálu a funkčnosti územia. Takýmto spôsobom docielime, aby si obyvatelia mesta začali postupne budovať vzťah k svojmu okoliu.

Šetrič obrazovky

Počas doby, kedy by sa informačný panel nepoužíval, by sa na jeho obrazovke zobrazovali fotografie užívateľov, ktorí pod svoju fotku pridali tag #obchodna.

Hlavný cieľ konceptov

Oba koncepty sú vo výsledku zamerané na zatriktnenie verejného priestoru. Cieľom je vytvoriť oddychovo rekreačný priestor s modernou architektúrou a prírodnými plochami, ktoré pomôžu vytvoriť identitu verejnému priestoru a vzťah verejnosti k územiu.

Záver

V práci sme sa snažili nadviazať na predchádzajúce analýzy a návrhy, ktoré sa v danom území realizovali. Taktiež sme identifikovali nové problémy a poukázali na potenciály územia, ktoré sme chceli uchopiť a na základe nich územie rozvíjať a zatriktniť. Na základe potenciálov námestia, Obchodnej i Poštovej ulice sme vypracovali dva koncepty. Jeden je zameraný na dočasné využívanie priestoru v časovom horizonte 2-3 roky, ktorý je možné zrealizovať aj hneď. Druhý koncept predstavuje riešenia na ideálny stav námestia. Zameraný je najmä na vytvorenie atraktívneho námestia s prvkami zelene, jemným mobiliárom (v prírodnom dizajne). Hlavným cieľom je vytvoriť atraktívne miesto pre oddych vhodné na sociálnu interakciu verejnosti. Od mesta je potrebné mať dobre spracovanú koncepciu Smart City so záväznými časťami. Taktiež je potrebné pre dané územie mať vypracovaný všeobecne záväzný územný plán zóny, ktorý by koncepty podporil.

Súčasný stav námestia a jeho dezolátny stav, si pýta bezodkladnú revitalizáciu. Dúfame, že sme našimi nápadmi prispeli k vyriešeniu súčasného stavu námestiach a podporili tak jeho potenciál stať sa kľúčovým atraktívnym priestorom.

